

BORGÅ SVENSKA KÖPMANNAFÖRENING RF 1945-2015

Lokal intressebevakning i sju decennier

1940-talet

– förbundskongress, bisabal och grötfest

Borgå Svenska Köpmannaförening såg dagens ljus den 6 juni 1945. Köpmän i Borgå med omnejd hade mött upp i Svenska Gården för att diskutera frågan. Mötet enades om att en lokalavdelning under Finlands Svenska Köpmannaförbund i Borgå är av stor betydelse, inte minst när det gäller att tillvarata köpmännens intresse i en tid då krigs- och kristidens ransonerings- och kupongsystem hade upphävts. Detta i sin tur krävde nya tag från handels och köpmännens sida. Enligt den nygrundade Borgå Svenska Köpmannaförenings första stadgar ”skulle målsättningen vara att inom föreningens verksamhetsområde befrämja handeln och näringslivet, genom vidtagande av nyttiga och behövliga åtgärder”.

Verksamheten i den nygrundade föreningen ville dock inte de första åren ta fart. Köpmännen hade mycket att göra på grund av att ransonerings- och kupongsystemen hade avvecklats och köpmännen hann inte vara aktiva inom föreningen. Det gick så långt att Köpmannaförbundets ordförande såg sig tvungen att komma till Borgå för ett ”väckelsemöte”. Därefter blev det också mera liv i föreningen, som till exempel år 1948 ordnade sin första Förbundskongress och dessutom både ”bisabal” och grötfest.

1950-talet

– kommunvals-kandidater, öppethållningstider och mjölkkontroll

1950-talet blev synnerligen programspäckat och man anordnade många tillställningar för medlemmarna. Man tog även upp frågan om föreningen skulle kunna bli kommunalpolitiskt aktiv, möjligheten att kunna välja in någon av föreningens medlemmar i stadsfullmäktige eller kommunfullmäktige. Man ansåg det vara synnerligt viktigt att föreningens egna representanter kunde bevaka föreningens intressen, och ställde upp med kandidater till val, och fick även en representant invald.

På 1950-talet togs även frågan om anskaffande av alarmapparater till butikerna upp, i och med att det hade skett några butiksinsbrott. Öppethållningstiderna, eller rättare sagt stängningstiderna, speciellt dagar före helg, diskuterades även mycket. Frågan om öppethållningstiderna kom att bli något av en följetong, som under de kommande decennierna med jämna mellanrum togs fram.

En annan fråga, som diskuterades livligt, var mjölkkontrollen. Mjölken såldes nämligen i lösvikt och det betydde att hälsovårdsnämnderna var synnerligen noggranna, för att inte säga petnoga, när det gällde hygien. Köpmännen, som sålde mjölk, var inte missnöjda med kontrollen, utan mera med det sätt, på vilket den utfördes. Hälsovårdsnämndens kontrollanter tog nämligen för kontrollens skull med sig varierande mängder mjölk och grädde, som aldrig ersattes. Då det under ett år kunde bli rätt stora mängder, som köpmännen givetvis fick stå för, beslöt föreningen att författa en skrivelse till staden. Kontrollerna tog senare slut i och med att datumstämplad förpackad mjölk och grädde började säljas.

1960-talet

– omfarts-väg, damsektion och svart lista

Den 15-åriga Borgåföreningen fick 1960 igen hedersuppdraget att arrangera Förbundskongressen i Borgå.

I början på 1960-talet diskuterades mycket om omfartsvägen, eller den nya snabbvägen, som den då kallades. Då vägen skulle dras förbi Borgå var köpmännen oroliga för att den skulle leda bort kunder från staden. Föreningen tog kontakt med myndigheterna, som lovade beakta köpmännens synpunkter, men omfartsvägen byggdes ändå. Föreningen uppdelades denna tid i två sektioner, en för livsmedel och en för textilier. Samtidigt bildades även en damsektion, som dock inte blev långlivad.

I kommunalvalet 1964 blev resultatet ur Borgå Svenska Köpmannaförenings synvinkel sett gott, för föreningen fick in flera representanter i fullmäktige.

Slutet av 1960-talet förde med sig ständigt ökande bekymmer. Inflationen motsvarade den, som drabbade landet under krigsåren. Marken devalverades. Konkurrensen blev större, inte så mycket köpmännen sinsemellan utan mellan köpmännen och varuhusen. På föreningens möten behandlades den så kallade "svarta listan". Det var en lista på kontokunder, som handlade en tid i en butik, och då det var dags att betala flyttade de över till följande butik. Föreningen höll även sitt första styrelsemöte utomlands, på Kanarieöarna.

1970-talet

– söndagsöl, storbutiks-koncentration och gemensam reklam

Föreningen fyllde 25 år med pompa och ståt år 1970 och arrangerade sin tredje Förbundskongress vid samma tillfälle. Det köpmännen i Borgå trots festglädjen oroade sej för var den hårdnande konkurrensen i ett kärvt ekonomiskt klimat. Även den allmänna tendensen att det bildades stora starka enheter på de små butikernas bekostnad diskuterades. Inflationen var hög och de i vissa fall svindlande prishöjningarna gjorde att butikernas varulager tuggades synnerligen hårt i kanterna. Realvärdet sjönk hela tiden i takt med prishöjningarna. Den ekonomiska lågkonjunkturen hade kommit och den måste bara genomlevas. En del köpmän gjorde det genom att sälja mellanöl på söndagarna, vilket av föreningens styrelse rubricerades som ofog. Man skickade ut ett cirkulär och uppmanade köpmännen att omedelbart upphöra med det.

Slutet av 1970-talet kunde man sedan glädja sig över att Finland och dess ekonomi gick mot ett nytt uppsving. Köpmännen måste i stället fundera på den allt mer tilltagande storbutikskoncentrationen, detta naturligtvis på bekostnad av de små när- och kvartersbutikerna, som fick det allt kärvare i konkurrensen. Frågan om hur man skulle överleva diskuterades allt livligare och man sökte nya samarbetsformer och nya möjligheter att hålla sig flytande, bland annat genom gemensam reklam.

1980-talet

– matlappar, sparlåga och osäker framtid

1980-talet började med "matlapparna" det vill säga de sociala bidragen i form av inköpskuponger, som gav upphov till brevväxling mellan Borgå stad och Köpmannaföreningen. Till föreningens kännedom hade nämligen kommit att socialkansliet i Borgå i många fall skrivit ut dessa köpkuponger för inköp i Andelsaffären Elanto. Detta sågs naturligtvis inte med blida ögon av de privata köpmännen.

1983 stod Borgåföreningen igen värd för Köpmannaförbundets kongress och skötte uppdraget med heder. Efter detta gick föreningens verksamhet på sparlåga. Det berodde mycket på lagar och förordningar, som när det gällde handeln var sådana att föreningen inte ansåg sig ha någon anledning att reagera. Då dessutom intresset hos föreningens medlemmar föreföll att svalna på ett nästan katastrofalt sätt, var man nästan beredd att avveckla hela föreningen.

1990-talet

– nedläggning eller fusion, 50-årsfest

1990-talet började i samma tecken som 1980-talet slutade. Medlemsantalet sjönk och de förr aktiva medlemmarna hade blivit äldre och yngre köpmän var det ont om. Man talade på allvar om att lägga ner föreningen eller att fusionera den med motsvarande Lovisaförening. I verksamhetsrapporten till takorganisationen Finlands Svenska Köpmannaförbund konstaterades att Borgå Svenska Köpmannaförenings viktigaste målsättning var att hålla föreningen i liv så länge som möjligt, och undersöka möjligheterna att gå ihop med Lovisaföreningen.

Efter några passiva år blåste det ändå nya vindar i föreningens segel i och med att föreningen fick nya aktiva medlemmar. Föreningen ordnade förutom möten olika aktiviteter, föredrag och resor samt återupplivade traditionen med årlig julfest för medlemmarna och deras personal. Föreningen var också initiativtagare och aktiv inom Centrum utvecklingsgruppen som senare resulterade i att Borgå Levande Centrum föreningen grundades.

Föreningen gjorde också en matprisundersökning mellan landsortsbutiker och närköp samt stormarknader i centrum.

År 1995 fyllde Borgå Svenska Köpmannaförening 50 år med en stor fest för medlemmar och inbjudna gäster på Haiko Gård. Styrelsen utgav även en tidning med anledning av 50-årsjubileet och under slutet av 1990-talet ännu två sommartidningar.

Föreningen ordnade år 1999 Finlandssvensk Handels Förbunds kongress i Borgå med olika program: förbundsmöte, båt kryssning, kvällsfest, köpmannagolf samt kongressmiddag. Samma år deltog föreningen också på Företagardagarna i Borgå och på sommarfestivalen i Kokon.

2000-talet

– ändrad struktur, evenemang av olika slag

Borgå Svenska Köpmannaförenings takorganisation, som hade bytt namn till Finlands Svenska Handelsgille, upplöstes. Även av den orsaken förändrades förenings struktur efter det.

Föreningens syfte var dock fortfarande att främja handeln, förbättra och utveckla företagens och företagarnas allmänna verksamhetsförutsättningar samt att främja samarbetet mellan medlemmarna. Föreningen har en representant i Borgå Levande Centrum r.f.

Förutom de stadgeenliga vår- och höstmötena ordnade Borgå Svenska Köpmannaförening för sina medlemmar informations- och skolningstillfällen, företagsbesök, resor, julfester och andra evenemang.

2015-

– stöd och samhörighet för framtiden

Föreningen behövs som en samlande länk för ortens företagare. Genom att skapa samhörighet och binda nätverk genom möten, resor och andra evenemang blir medlemmarna tillsammans starkare och kan stöda varandra.

Som sådan firade Borgå Svenska Köpmannaförening sina aktningvärda 70 år den 6.6.2015 med en jubileumsfest på Haiko Gård.

För att föreningen skall vara framgångsrik även i framtiden behövs nya aktiva medlemmar. En utmaning är att också att föreningen behöver en generationsväxling och nya yngre krafter för att den skall vara framgångsrik och leva vidare.